

Psykoterapeuttikoulutus ja yliopistoyhteistyö

Jorma Piha

EFPP

Suomen kansallinen verkosto ry:n neuvottelupäivä
Helsinki 8.2.2013

Helsinki 8.2.2013

© Jorma Piha 2013

- Konsortion toiminta
- Yliopistokohtaiset ratkaisut

Helsinki 8.2.2013

© Jorma Piha 2013

Asetuksen taustamuistio

Uudistuksen tavoite

- Tavoitteena on turvata psykoterapeuttikoulutuksen yhteys **psykiatrian erikoisalojen** ja **psykologian** alan välillä ja edistää tieteellisen tutkimuksen ja käytännön psykoterapeuttisen osaamisen yhteyksiä.

Konsortion kokoonpano

- Kyseeseen tulevien tiedekuntien dekaanit nimittivät
  - oppiaineen niin halutessa
  - oppiaineen ehdotuksesta
  - oppiaineen edustajan konsortioon
- Tiedekunnat
  - Lääketiede HY, ISY, OY, TaY, TY
  - Psykologia HY, ISY, JY, ÅA, TaY, TY
  - Jäseniä 16/16

Konsortion toiminta (1) Kokoukset

- Tähän mennessä yhteensä 6 kokousta
- 5.11
- 9.11 – Kela / kuntoutusryhmä
- 2.12
- 5.12
- 9.12 – Kela / kuntoutusryhmä
- 1.13 – Psykoterapian asiantuntijaryhmä /
Valvira

Konsortion toiminta (2) Suositukset

- Psykoterapeuttikoulutuksen edellyttämät lisäopinnot (30 op) (5.11)
- Ennen vuotta 2012 alkaneet psykoterapeuttisten valmiuksien koulutukset (psykoterapeuttikoulutuksen edellyttämät lisäopinnot) (9.11)
- Psykoterapeuttikoulutuksen edellyttämä käytännöllinen kokemus (asetuksen tulkinta) (5.11)
- Psykoterapeuttikoulutuksen (60 op) jakautuminen teoriaopintojen, työnohjauksessa tapahtuvan psykoterapeuttisen potilastyön, koulutuspsykoterapian ja opinnäytetyön opintokokonaisuuksiin (9.11)
- Psykoterapeuttikouluttajien koulutus (1.13)

1. Psykoterapeuttikoulutuksen edellyttämät lisäopinnot (1)

- Terveystieteiden ammattihenkilöistä annetun asetuksen mukaan ennen psykoterapeuttikoulutusta suoritettuun soveltuvaan tutkintoon tulee sisältyä tai sen lisäksi olla suoritettuna ”yhteensä 30 opintopisteen psykologian tai psykiatrian opinnot”. Konsortio suosittaa, että näistä opinnoista käytetään nimeä *psykoterapeuttikoulutuksen edellyttämät lisäopinnot*

1. Psykoterapeuttikoulutuksen edellyttämät lisäopinnot (2)

Psykoterapeuttikoulutuksen edellyttämien lisäopintojen sisältöalueita ovat

- ihmisen psyykkinen kasvu ja kehitys
- lasten ja nuorten sekä aikuisten mielen-terveys ja psykiatriset häiriöt
- lasten ja nuorten sekä aikuisten psykiatristen häiriöiden tutkimus, diagnostiikka ja erotusdiagnostiikka
- lasten ja nuorten sekä aikuisten psykiatristen häiriöiden hoidon ja kuntoutuksen menetelmät

1. Psykoterapeuttikoulutuksen edellyttämät lisäopinnot (3)

Lisäopintojen sisältöalueita (jatk):

- mielenterveystyötä koskeva lainsäädäntö sekä mielenterveystyön ja psykiatrisen hoidon palvelujärjestelmä
- psykoterapian erityiset ja yleiset vaikuttavat tekijät
- mikä on ja mikä ei ole psykoterapiaa
- mitä ominaisuuksia edellytetään psykoterapeutilta

Näitä alueita tarkastellaan myös psykoterapian vaikutusmahdollisuuksien ja rajoitusten näkökulmasta.

2. Ennen v 2012 alkaneet psykoter valmiuksien koulutukset

- Koulutuksissa olleiden oikeusturva-
kysymysten näkökulmasta
tarkasteltuna ei oikeastaan ole muuta
mahdollisuutta kuin hyväksyä ennen
vuotta 2012 alkaneet
psykoterapeuttisten valmiuksien
koulutukset sellaisinaan

3. Psykoterapeuttikoulutuksen edellyttämä käytännöllinen kokemus

- Terveystieteiden ammattihenkilöistä annetun asetuksen mukaan "Ammattioikeuden käyttöönoton edellytyksenä on vähintään kahden vuoden työkokemus mielenterveyspalveluissa tai sitä vastaavassa tehtävässä".
- Konsortion kannan mukaan ko kahden vuoden työkokemus tulee olla suoritettuna ennen psykoterapeuttikoulutuksen alkamista. Konsortio suosittaa, että tätä tulkintaa noudatetaan valittaessa opiskelijoita yliopistoyhteistyössä järjestettäviin psykoterapeuttikoulutuksiin.

4. Psykoterapeuttikoulutuksen opintokokonaisuudet (1)

Teoriaopintojen, työnohjauksessa tapahtuvan psykoterapeuttisen potilastyön, koulutuspsykoterapian ja opinnäytetyön opintokokonaisuudet

- teoriakoulutusta (ml menetelmäkoulutus) vähintään 34 op (kontaktiopetusta vähintään 300 tuntia/22 op ja muuta opetusta 12 op)

4. Psykoterapeuttikoulutuksen opintokokonaisuudet (2)

Opintokokonaisuudet (jatk):

- psykoterapeuttisen potilastyön (vähintään 300 t) työnohjausta vähintään 12 op (vähintään 120 tuntia työnohjausta, työnohjauksen opintopistemäärän laskemisessa käytetään kerrointa 2,7 työnohjaustuntia kohti)
- koulutuspsykoterapiaa vähintään 4 op (vähintään 80 tuntia koulutuspsykoterapiaa, koulutuspsykoterapian opintopistemäärän laskemisessa käytetään kerrointa 1,35 koulutuspsykoterapia-tuntia kohti)
- opintokokonaisuuksia integroiva opinnäytetyö 10 op

4. Psykoterapeuttikoulutuksen opintokokonaisuuudet (3)

- Kertoimien käyttö (?)
- Psykoterapeuttikoulutuksen laajuus (?)
  - Koulutusohjelmilla taipumus laajentua
  - Tulee kiinnittää huomiota siihen, että opintopisteet todella vastaavat opiskelijalta edellytettyä työtä

5. Psykoterapeuttikouluttajien koulutus

Asetuksen taustamuistio

- Kouluttajana toimivalla tulee olla **psykoterapeuttikouluttajakoulutus**, laaja kliininen kokemus ja tieteellistä osaamista.
- Kouluttajaorganisaation tulee huolehtia kouluttajakoulutuksen tasosta ja riittävästä laajuudesta sekä kouluttajien tutkimuksellisesta, pedagogisesta ja kliinisestä osaamisesta.
- Potilastyötä ohjaava kouluttaja vastaisi opiskelijan välittömästä ohjauksesta koulutuksen aikana ja osallistuisi myös työelämässä annettavan näytön arviointiin.

5. Psykoterapeuttikouluttajien koulutus

Psykoterapeuttikouluttajakoulutus voidaan järjestää joko

- yliopiston itsensä järjestämänä
- yliopiston järjestämänä yhdessä muun kouluttajaorganisaation kanssa tai
- muun kouluttajaorganisaation järjestämänä yhteistyössä yliopiston kanssa

noudattaen yliopiston etukäteen hyväksymää opetussuunnitelmaa.

5. Psykoterapeuttikouluttajien koulutus

- Psykoterapeuttikouluttajakoulutus voidaan suorittaa joko yksi- tai kaksivaiheisena koulutuksena siten, että
- **yksivaiheinen** johtaa psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöoikeuteen sekä kouluttajapätevyyteen ja
- **kaksivaiheisessa** koulutuksessa jälkimmäinen vaihe pohjautuu psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöoikeuden antaneeseen koulutukseen.

5. Psykoterapeuttikouluttajien koulutus

- Opinnot jakautuvat
- *kliinisten opintojen*
- *pedagogisten opintojen ja*
- *tutkimustaidollisten opintojen* opintokokonaisuuksiin, jotka toteutetaan toisiaan tukevinä sisäkkäisinä prosesseina.
- *kliininen osaaminen*
- *pedagoginen osaaminen*
- *tutkimustaidollinen osaaminen*

5. Psykoterapeuttikouluttajien koulutus

- Konsortio suosittaa, että yliopistot hyväksyvät ennen 1.1.2012 alkaneen Valviran kriteereiden mukaisen vaativan erityistason psykoterapiakoulutuksen suorittaneet vet -psykoterapeutit järjestämiensä psykoterapeuttikoulutusten kouluttajiksi

Konsortion toiminta (3) Muuta

- Osaamisen osoittaminen näytöllä
- Eettisten toimikuntien tarve
- Menettelytavat uusien psykoterapia-menetelmien vakiinnuttamiseksi
- VNA koskien yliopistollisen opiskeluoikeuden peruuttamista
- Kelan esittämät kysymykset

Osaamisen osoittaminen näytöllä

- Jatkuva arviointi koulutuksen aikana (tutorkeskustelut)
- Opinnäytetyö (10 op)
- Oppimisportfolio ja psykoterapeuttinen tapausjäsenitys (case formulation)

Muita asioita

- Eettisten toimikuntien tarve
  - koulutusohjelman näkökulma (koulutettavien ja kouluttajien tarpeet), oikeusturvanäkökulma (mm kysymys opintojen keskeyttämisestä) ja potilasturvanäkökulma.
- Menettelytavat uusien psykoterapiamenetelmien vakiinnuttamiseksi
- VNA koskien yliopistollisen opiskeluoikeuden peruuttamista
  - VNA (2011) määrittelee ne tutkinnot ja koulutukset, joihin sovelletaan yliopistolain pykälää 43a. Kyseinen pykälä koskee opiskeluoikeuden peruuttamista ja asetuksessa psykoterapeuttikoulutus rinnastetaan tutkintokoulutukseen.

Vastaukset Kelan kysymyksiin (1)

- **Kysymys.** Voidaanko hyväksyä, että perheterapeutti antaisi jatkossa oman perheterapiakoulutuksensa (ET tai VET) perusteella Kelan tukemaa paripsykoterapiaa ja mitkä olisivat perustelut muutokselle?
- **Vastaus.** Konsortion näkemyksen mukaan puolisoiden parisuhde on perhesysteemin perusrakenne ja tämän vuoksi systeemikeskeinen perheterapeuttikoulutus antaa tiedot ja taidot työskennellä erilaisten perheitten kanssa (siis myös pariskuntien kanssa). Pariterapian peruspsykologia on osa yleisen perheterapian psykologiaa.

Vastaukset Kelan kysymyksiin (2)

- **Kysymys.** Voiko perheterapeutti (ET tai VET) suorittamansa yksilöpsykoterapian täydennys- / lisäkoulutuksen perusteella antaa jatkossa yksilöpsykoterapiaa ja mitkä olisivat silloin em. koulutusten vaatimukset (opintopisteet ja/tai tuntimäärät) ja yksilöterapian osalta hyväksymismenettely?
- **Vastaus.** Konsortion näkemyksen mukaan lähtökohtaisesti voidaan katsoa, että perhepsykoterapia (ml paripsykoterapia) ja yksilöpsykoterapia ovat toisistaan erilaiset osaamisalueensa. Tämän mukaan perheterapeutti ei voi täydennys- tai lisäkoulutuksen perusteella antaa yksilöpsykoterapiaa. Yksilöpsykoterapia edellyttää luonteensa ja oman psykologiansa vuoksi oman itsenäisen koulutusprosessinsa.

Vastaukset Kelan kysymyksiin (3)

- **Kysymys.** Voiko ryhmäpsykoterapeutti (ET tai VET) suorittamansa yksilöpsykoterapian täydennys- / lisäkoulutuksen perusteella antaa jatkossa yksilöpsykoterapiaa ja mitkä olisivat silloin em. koulutusten vaatimukset (opintopisteet ja/tai tuntimäärät) ja yksilöterapian osalta hyväksymismenettely?
- **Vastaus.** Konsortion näkemyksen mukaan ryhmäpsykoterapeutti ei voi täydennys- tai lisäkoulutuksen perusteella antaa yksilöpsykoterapiaa vastaavasti kuin ei myöskään perheterapeutti voi antaa yksilöpsykoterapiaa. Ryhmä-psykoterapia on tekniikkana erilaista kuin yksilöpsykoterapia.

Yliopistokohtaisia ratkaisuja

- Psykoterapeutin nimikesuojatun ammattinimikkeen käyttämisen edellytyksenä on, että asianomainen henkilö on suorittanut yliopiston tai **yliopiston yhdessä muun kouluttajaorganisaation kanssa järjestämän psykoterapeuttikoulutuksen.**
  - => kilpailutus, erilaisia malleja

Jyväskylän yliopisto (1)

Keväällä 2013 alkavat koulutukset

- Integratiivinen kognitiivisten psykoterapioiden psykoterapeuttikoulutus (61 op) Integrum-instituutin kanssa. Helsinki, Oulu
- Kognitiivisen käyttäytymisterapian psykoterapeuttikoulutus (74+10 op) Suomen käyttäytymisanalyysin ja kognitiivisen käyttäytymisterapian yhdistys ry:n kanssa. Jyväskylä
- Perhe- ja pariterapian psykoterapeuttikoulutus (68 op) Dialogic Partner Oy:n kanssa. Helsinki

Jyväskylän yliopisto (2)

Syksyllä 2013 alkavat koulutukset

- Integratiivisen psykoterapian psykoterapeuttikoulutus (70 op). Jyväskylä, Helsinki, Tampere
- Kognitiivis-analyttisen psykoterapian psykoterapeuttikoulutus (75 op) Kognitiivis-analyttinen psykoterapia-yhdistys ry:n kanssa. Järvenpää, Jyväskylä
- Kognitiivisen psykoterapian psykoterapeuttikoulutus (78 op) Kognitiivisen psykoterapian yhdistys ry:n kanssa. Jyväskylä.
- Perhe- ja pariterapian psykoterapeuttikoulutus (68 op) Vuorovaikutusprosessien tutkimuskeskus Oy:n kanssa. Helsinki
- Perhe- ja pariterapian psykoterapeuttikoulutus (68 op) Keski-Suomen perheterapia-kouluttajien kanssa. Jyväskylä.

Helsingin yliopisto (1)

Aikuisten yksilöpsykoterapeuttikoulutusohjelma,
pääasiassa pitkä psykoterapia:

- Kognitiivis-integratiivinen viitekehys yhteistyössä Integrum-instituutin kanssa (alkoi 1/2013)
- Psykoanalyttinen viitekehys yhteistyössä Therapiea-säätiön kanssa. (alkoi 1/2013)
- Psykodynamisk inriktning med samarbete Finlands svenska psykoterapiförening r.f (haku 2/2013).
- Kognitiivis-analyttinen viitekehys yhteistyössä Kognitiivis-analyttinen psykoterapiayhdistys ry:n kanssa (alkoi 1/2013).

Helsingin yliopisto (2)

Nuorten ja/tai lasten yksilöpsykoterapeuttikoulutusohjelma, pääasiassa pitkä psykoterapia:

- Psykodynaaminen viitekehys (nuoret) yhteistyössä Nuorisopsykoterapia-säätiön kanssa (haku 2/2013).
- Kognitiivinen viitekehys (lapset ja nuoret) yhteistyössä Kognitiivisen psykoterapian yhdistys ry:n sekä Luote Oy:n kanssa (haku 2/2013).
- Psykoanalyttinen viitekehys (lapset) yhteistyössä Therapeia-säätiön kanssa (haku 2/2013).

Helsingin yliopisto (3)

Varhaislapsuuden vuorovaikutuspsykoterapia:

- Varhaislapsuuden vuorovaikutuspsykoterapian psykoterapeuttikoulutusohjelma yhteistyössä Varsinais-Suomen Lääkäripalvelu Oy:n kanssa (haku 2/2013).

Perheterapia:

- Suomen Mielenterveysseuran koulutuskeskuksen YT-neuvottelujen johdosta perheterapian koulutusohjelman järjestämisessä tapahtuu joitakin muutoksia. Helsingin yliopisto pyrkii järjestämään koulutuksen esitetyn rakenteen mukaisesti ilman SMS palkkaamalla kouluttajat yliopistolle (työsuhde)

Helsingin yliopisto (4)

Ryhmäpsykoterapia

- Analyttinen viitekehys yhteistyössä Ryhmäanalyysiyhdistys ry:n kanssa (haku 2/2013)

Turun yliopisto ja Åbo Akademi

- TY:n psykiatrian oppiaineen järjestämä psykiatria- ja nuorisopsykiatria-erikoistuville lääkäreille tarkoitettu Integratiivisen yksilöpsykoterapian psykoterapeuttikoulutus (alkoi 1/2013)
- Lääketieteellisen tiedekunnan johtokunnassa hyväksytty kahden koulutusohjelman järjestäminen, yhteistyökumppaneita ei vielä kilpailutettu
- Kahden ohjelman järjestäminen menossa johtokuntaan

Oulun yliopisto (1)

- Oulun yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan psykoterapiakoulutuksen johtokunta hyväksynyt kolme psykoterapeuttikoulutusohjelmaa
- ratkaisukeskeinen psykoterapeuttikoulutus (Oulu)
- ratkaisukeskeinen psykoterapeuttikoulutus (Helsinki)
- musiikkipsykoterapeuttikoulutus (Helsinki).

Oulun yliopisto (2)

Suunnitteilla olevat koulutukset 2013

- Ratkaisukeskeinen psykoterapeuttikoulutus
- Perheterapeuttikoulutus
- Psykoanalyttinen psykoterapeuttikoulutus
- Psykoanalyttinen psykoterapeuttikouluttajakoulutus

Oulun yliopisto (3)

Suunnitteilla olevat koulutukset 2014

- Ryhmäpsykoterapeuttikoulutus
- Traumapsykoterapeuttikoulutus
- Traumapsykoterapeuttikouluttajakoulutus

Itä-Suomen yliopisto

- I-SY:n Koulutus- ja kehittämispalvelu Aducate järjestää traumapainotteisen kognitiivisen käyttäytymisterapian psykoterapeuttikoulutuksen (TF-CBT) Helsingissä

Helsinki 8.2.2013

© Jorma Piha 2013

Tampereen yliopisto

- Haettavana Kognitiivisen käyttäytymis-terapian psykoterapeuttikoulutus (70 op)
- Syksyllä 2013 on suunniteltu aloitettavaksi yhteistyökoulutuksina sekä aikuisten että lasten ryhmäpsykoterapeuttikoulutukset (psykoanalyttinen) ja aikuisten psyko-dynaaminen yksilöpsykoterapeuttikoulutus